

Forskere mindre redde for mediernes rampelys

Forholdet mellom forskere og journalister i et tjueårsperspektiv

Harald Hornmoen

Rune Ottosen

Solveig Espeland Ertresvaag

Elisabeth Kirkeng Andersen

CC-BY-SA Høgskolen i Oslo og Akershus

HiOA Rapport 2014 nr 1

ISSN 1892-9648

ISBN 978-82-93208-54-9

Opplag trykkes etter behov, aldri utsolgt

HiOA,
Læringscenter og bibliotek,
Skriftserien
St. Olavs plass 4,
0130 Oslo,
Telefon (47) 64 84 90 00

Postadresse:
Postboks 4, St. Olavs plass
0130 Oslo

Adresse hjemmeside: <http://www.hioa.no/Om-HiOA/Nettbokhandel>

For elektronisk bestilling klikk Bestille bøker

Trykket hos Allkopi
Trykket på Multilaser 80 g hvit

Innhold

Researchers Are Less Scared of the Media’s Spotlight	5
The Relationship between Researchers and Journalists in a Twenty Year Perspective	5
Forskere mindre redde for mediernes rampelys	6
Forholdet mellom forskere og journalister i et tjuårsperspektiv.....	6
Introduksjon	7
Metode: To spørreundersøkelser – tju år mellomrom	12
Respondentene.....	13
Kjønn.....	13
Alder, utdanning og arbeidserfaring	13
«Allroundjournalister» og professorer	14
Mer fornøyde journalister, mindre fornøyde forskere.....	16
Journalister er mindre kritiske til seg selv enn hva forskerne er med dem	16
Journalister har liten forståelse og dårlig tid	17
Forskningsformidling mer populært.....	22
Formidling er enda viktigere enn før	22
Forskere bruker mediene mer enn før	23
Forskere kan ha noe å lære av journalister	25
Forskere som kilder	26
Journalistenes vurdering av forskningsjournalistikk.....	27
Journalistene: God dekning, men for lite kritisk.....	27
Journalistene ønsker seg mer initiativrike forskningsinstitusjoner	27
Forskere vil ha bedre forskningsformidling	29
Etterlyser bedre kommunikasjonstiltak.....	29
Mer støtte fra kolleger.....	29
Brukes oftere som ekspert-kilder	30
Forskere tar fremdeles sjelden kontakt med journalister	30
Oppsummering og konklusjoner	32
Oppsummering	32
Fornøyde journalister	32
Forskere mindre tilbakeholdne.....	34
Referanser	35

Researchers Are Less Scared of the Media's Spotlight

The Relationship between Researchers and Journalists in a Twenty Year Perspective

The article presents researchers' and journalists' views on science communication and journalism, based on a survey carried out in 2008. Their answers are compared to a similar survey from 1988. The results suggest that journalists are more content than researchers with how journalists popularize research. But both journalists and researchers largely believe that research institutions to a small extent are proactive towards the press. The analysis suggests that journalists and researchers are strengthened in their belief that science communication is an important task for researchers. A large majority in both groups hold that journalists generally write too uncritically about research.

*Science Communication, Science Journalism, Researcher and Journalist Relationship,
Questionnaire*

Forskere mindre redde for mediernes rampelys

Forholdet mellom forskere og journalister i et tjueårsperspektiv

Artikkelen presenterer forskeres og journalisters oppfatninger av forskningskommunikasjon og -journalistikk, med bakgrunn i en spørreundersøkelse foretatt i 2008. Svarene sammenlignes med en tilsvarende undersøkelse fra 1988. Resultatene tyder på at journalister er mer tilfredse enn forskere med hvordan journalister populariserer forskning. Men journalister og forskere enes i synet på at vitenskapelige institusjoner er for lite initiativrike overfor pressen. Analysen peker også i retning av at flere enn tidligere mener formidling av forskning til allmennheten er et viktig arbeid for forskere. Et stort flertall i begge grupper mener dessuten at pressen generelt skriver for lite kritisk om forskning.

Stikkord: Forsningskommunikasjon, forskningsjournalistikk, forsker og journalist-relasjon, spørreundersøkelse

Introduksjon

Forskingskommunikasjon er en ung disiplin i norsk samfunnsforskning. Men feltet er ikke fullstendig upløyd mark. I USA har det vært en rik tradisjon for forskning på forholdet mellom journalister og forskere som igjen har inspirert den norske forskningen på området (Dunwoody og Scott 1982, Dunwoody & Ryan 1982, Eide 1985, Erlandsen 1982). I Norge bidro ikke minst Ottosen og Eide (Ottosen 1988, Eide & Ottosen 1994) ved overgangen til 1990-tallet med viktige studier av journalisters bruk av forskere som kilder og av forholdet mellom forskere og journalister. Ifølge deres studier tar kildene initiativ til mediedekning i langt større grad enn hva vanlige bilder av isolerte forskerfellesskap skulle tilsi. Ottosen (1988) viser dessuten at journalister gjør liten bruk av skriftlige kilder som forskningsrapporter, tidsskrifter og databaser. De stoler i stor grad på et lite antall muntlige kilder når de skriver om forskning. Eide og Ottosen (1994) gir også uttrykk for at norske medier gir en bred dekning av vitenskap og henviser hyppig til forskere. Men journalistenes artikler utgjør i deres øyne en ukritisk forskningsjournalistikk ved at den i lite grad gransker emner og aktører med tilknytning til forskning.

Forholdet mellom forskere og journalister i Norge er blitt beskrevet som relativt harmonisk, i en slags overensstemmelse om at allmennheten trenger opplysning og kunnskap og at journalister og forskere i fellesskap formidler en slik kunnskap (Eide og Ottosen 1994). Internasjonale studier fremhever at det innenfor et slikt «populariseringsparadigme» kan oppstå en kunnskapsmessig asymmetri mellom forskere og journalister hvor journalistene blir avhengige av forskeres kompetanse, et hierarkisk forhold hvor forskerne troner øverst (Hilgartner 1990, Whitley 1985). Enkelte norske studier fremhever hvordan forholdet mellom forskere og journalister også kan være anstrengt og konfliktfylt. Det kan blant annet skyldes ulike syn på hva publikum bør få informasjon om gjennom mediene (Schrader 2002, Andersen 2010) og en oppfatning blant forskere av en selektiv bruk av dem som kilder for å

bekreftede en allerede valgt vinkel eller til å uttale seg på generelt grunnlag i egenskap av deres autoritet som forskere fremfor ut fra egen spesialkunnskap (Ottosen 1988). Liknende relasjoner dokumenteres i innflytelsesrike internasjonale studier av vitenskapsjournalistikk og -kommunikasjon (Friedman et.al. 1986, Nelkin 1995, Reed 2001). Friedman fremhever at forholdet mellom forskere og journalister i USA er sammensatt: «so rocky at times and smooth at others» (Friedman m.fl. 1986: xvii). Nelkin (1996) viser hvordan konflikter mellom medisinske forskere og journalister i USA oppstår på grunn av at de har forskjellig syn hva som har nyhetsverdi i forskning, at de har ulik måte å kommunisere på og et ulikt syn på medienes rolle. Hva angår det siste punktet, kan forskere være lite tolerante overfor uavhengige forsøk på å analysere vitenskapens begrensninger eller mangler. Mange betrakter det snarere som forskningsjournalistikkens oppgave å skape et positivt bilde av forskningen.

Til tross for en omfattende dekning av forskning i norske medier, finnes det likevel få spesialiserte norske forskningsjournalister (Ottosen 1987, 1988, Eide og Ottosen 1994, Hornmoen 2010, Kirkeng Andersen & Hornmoen 2011). Hornmoen (1999) har tatt til orde for en mer kritisk forskningsjournalistikk som kan gi publikum et bedre grunnlag for å forstå forskning ved å gi leseren kjennskap til tradisjoner, økonomiske betingelser og ideologier som ligger til grunn for forskning. Andre viktige oppgaver for en kritisk forskningsjournalistikk er å belyse svake og etisk problematiske sider ved forskning og synliggjøre hvordan vitenskapelig aktivitet inngår i samfunnsprosesser med betydelige sosiale, politiske og økonomiske konsekvenser. Hornmoen (1999) legger vekt på å skille begrepet "forskningsformidling" fra "forskningsjournalistikk". Forskningsformidling er delvis et strategisk middel for å legitimere vitenskapene, mens journalistikken ideelt sett har andre oppgaver overfor forskningen.

Enkelte master- og hovedfagsarbeider har også bidratt til vår kunnskap om kommunikasjon om forskning i Norge, med vekt på relasjonen mellom forskere og

journalister. Disse fokuserer vel så sterkt på formidlingsperspektivet til forskningsinstitusjoner som på journalistikkens bruk av kilder, gjengivelse av forskning og syn på egne oppgaver på feltet.

Utgangspunktet for Plyhns masterstudie (2002) er den massive protesten fra akademikere i 2002 etter at det gikk rykter om at tv-programmet Schrødingers Katt i NRK skulle legges ned. Plyhn analyserer en episode av programmet i lys av litteratur om forholdet mellom vitenskap og mediene generelt og mer spesialisert litteratur om forskning i fjernsyn.

Plyhn finner ut at programskaperne og de protesterende akademikerne har svært forskjellige syn på programmets mål. Akademikerne betrakter programmet som en kommunikasjonskanal for sin forskning, men denne posisjonen deles ikke av journalistene, som ser på seg selv som journalister på linje med journalister som arbeider innenfor andre felt. Liknende konklusjoner trekker Line Schrader (2002) i en hovedfagsstudie som undersøker hvordan mening konstrueres når forskere blir intervjuet av journalister. Schrader hevder blant annet at en konflikt mellom forskjellige verdier fører til en grunnleggende uenighet mellom enkelte av forskerne og journalistene om hva som er viktig å kommunisere. Det kan for eksempel være uenighet på grunn av forskjellige idealer som vakthundidealet og nyhetsidealet hos journalister på den ene siden og opplysningsidealet hos forskere på den andre.

Nevnes bør også et par studier av forskning i norske dagsaviser, utført som semesteroppgaver ved Journalistutdanningen i Oslo. Dystvold Nilsson et. al. (1996) finleser sju riksdekkende aviser i en periode i 1996 og konkluderer med at journalisters kildebruk er lite kritisk og systematisk. I 2003 kartla Kirkeng Andersen (2003) forskningsstoffet i seks dagsaviser. I hennes utvalg faller nesten 50 prosent av forskningsstoffet inn under kategorien «forskere som ekspertkommentator». Sammenliknet med undersøkelsen i 1996 er det en tydelig økning i bruken av forskere som ekspertkommentatorer til aktualiteter i nyhetsbildet.

(I 1996-undersøkelsen uttalte kildene seg vel så mye om egne forskningsresultater.)

Tilsvarende dokumenterer Kirkeng Andersen & Hornmoen (2011) en økning i bruken av forskere i rollen som ekspertkommentatorer, i deres studie av forskningsdekningen i sentrale dagsaviser over en periode på 40 år.

Ottosen pekte allerede i 1988 på at forskere vel så gjerne blir kontaktet av journalister for å kommentere aktuelle hendelser i nyhetene som sin egen forskning. De senere studiers indikasjoner på at bruken av forskere i den rollen har økt i pressen overensstemmer med et av de sentrale funnene i en dansk undersøkelse av bruken av forskere i mediene fra 1961 til 2001 (Albæk et. al 2002). Den viser dessuten at antall forskere som opptrer i mediene stiger betraktelig utover i den undersøkte perioden, med en markant økning på 1990-tallet. Tendenser til gjenbruk av noen kilder i journalistikk som tar for seg forskning eller bruker forskere som eksperter, går frem av studiene til Eide og Ottosen (1994). I en annen studie viser Kyvik (2001) at en liten del av universitetsforskerne står for mesteparten av den allmennrettede formidlingen. Det er særlig de forskerne som publiserer mest i vitenskapelige tidsskrifter, som også er mest aktive i forhold til massemediene.

Lite tyder på at de beskrevne mønstrene i relasjonen mellom forskere og journalister har endret seg dramatisk. Men siden undersøkelser av forholdet mellom forskere og journalister ligger noe tilbake i tid, så vi et behov for å frembringe nye data gjennom en oppdatert spørreundersøkelse.

Med en ny undersøkelse ønsket vi å finne ut om forskere og journalisters erfaringer, holdninger og meninger hadde endret seg i løpet av tjue år. Mange av de spesifikke spørsmålene var helt identiske med de som ble stilt i undersøkelsen i 1988 (Ottosen 1988), noe som gir grunnlag for en unik komparativ dimensjon i analysen av forholdet mellom forskning, formidling og journalistikk.

Overordnet var problemstillingen for undersøkelsen som følger:

Hva skal til for å skape en bedre forskningsformidling og en bedre forskningsjournalistikk?

Og hvilke oppfatninger har forskere og journalister om sin egen profesjon og av hverandre?

Metode: To spørreundersøkelser – tjue års mellomrom

Disse spørsmålene var utgangspunktet for at vi i 2008 gjennomførte spørreundersøkelsen blant norske journalister og forskere. Undersøkelsen var opprinnelig en del av et større forskningsprosjekt (Hornmoen 2010), som analyserte forskningsstoff i flere sentrale dagsaviser over en periode på førti år. I perioden 9. mai til 30. juni 2008 fikk 261 forskere og 98 journalister en e-post med en henvendelse om å delta i en elektronisk spørreundersøkelse.ⁱ Journalistene ble valgt ut på bakgrunn av at de hadde skrevet om forskning eller forskningsrelaterte artikler, mens forskerne nylig hadde blitt intervjuet eller sitert i pressen. Forskergruppen inkluderte også profesjoner som for eksempel leger, psykologer og forskningsadministratorer. I spørreskjemaet ble forskerne og journalistene først bedt om å ta stilling til en del like påstander, og deretter var det ulike påstander for journalist og forsker. Svarene ble så analysert i statistikkprogrammet SPSS, og det ble også gjennomført en korrelasjonsanalyse for å se om forskjellene i svarene forskerne og journalistene ga, var statistisk signifikante. 12 av 18 svar ga signifikante resultater.

130 forskere og 26 journalister besvarte undersøkelsen, noe som gir en svarprosent på 50 og 26.ⁱⁱ Svarene fra undersøkelsen i 2008 ble sammenlignet med funn fra studien *Forskningsformidling og journalistikk. En undersøkelse av journalisters bruk av forskere som kilder i 13 norske dagsaviser*, gjennomført av Ottosen i 1988.ⁱⁱⁱ Den gangen var en av konklusjonene at journalister og forskere bør få bedre innsikt i hverandres arbeidssituasjoner, som igjen kan skape mer og bedre forskningsjournalistikk.

Respondentene

Kjønn

Blant forskerne er det en vedvarende lav prosentandel kvinner blant informantene. Andelen gikk opp fra 14 til 20 prosent på tjuе år, men det betyr likevel at det er 80 prosent menn blant forskerne som står bak svarene i den nyeste undersøkelsen.^{iv}

Blant journalistrespondentene var det noe jevnere kjønnsfordeling, men fortsatt med et flertall menn: 35 prosent kvinner og 65 prosent menn, som er omtrent det samme som blant journalistene tjuе år tidligere (37 prosent kvinner og 63 prosent menn). Andelen kvinner er dermed litt lavere enn blant journalister generelt, ved utgangen av 2012 var andelen kvinnelige medlemmer av Norsk Journalistlag på 43,45 prosent.^v Siden utvalget er såpass lite kan tilfeldigheter spille inn.

Alder, utdanning og arbeidserfaring

Forskerne som deltok i begge undersøkelsene var jevnt over eldre enn journalistene, men journalistene som svarte i 2008 var eldre og hadde mer arbeidserfaring enn de som deltok i 1988. I undersøkelsen fra 2008 var 61 prosent av forskerne over 50 år, og ingen var under 30 år.

Utdanningsnivået blant journalistene har økt. Eksempelvis var det i 1988 til sammen 53 prosent av NJ-medlemmer som ikke hadde utdanning utover videregående skole, mens blant journalistene i 2008 hadde kun 8 prosent ingen utdanning utover gymnaset. Blant journalistrespondentene i undersøkelsen har over 40 prosent både journalistutdanning og enten en fireårig cand.mag-grad eller en høyere grad på toppen av den treårige journalistutdannelsen.

«Allroundjournalister» og professorer

I studien fra 1988 definerte kun fem prosent av journalistene forskningsstoff som eget stoffområde, og i undersøkelsen fra 2008 er det kun én av de 26 journalistene som gjør det samme. De fleste journalistene dekker flere områder, som kultur, nyheter, næringsliv, teknologi og sport. I tillegg til den ene respondenten som selv betegner seg som forskningsjournalist, er det 19 som betegner seg som journalister (noen som kommentatorer i tillegg), de resterende som avdelingsleder (2), redaktør (2), korrespondent (1), kommunikasjonsrådgiver (1) og frilanser (1).

Den siste arbeidsmiljøundersøkelsen blant journalister bekrefter også at det typiske NJ-medlemmet i 2012 arbeider som allroundjournalist i fast stilling, og ingen av journalistene oppgir forskning som sitt hovedarbeidsfelt (Grimsmo & Sveen 2013:9). I begge undersøkelsene av forholdet mellom forskere og journalister er det et høyt antall forskere i stillingene med høyest prestisje og lengst utdanning. I 1988 var 27 prosent av dem professor, og andelen steg til 37 prosent i 2008. Bare 6 prosent av forskerrespondentene er vitenskapelige assistenter/stipendiater (8 prosent i 1988). En mulig årsak til fordelingen er at aktuelle forskere ble kontaktet på bakgrunn av at de (allerede) hadde uttalt seg i mediene. 65 prosent av forsker-respondentene i 2008 hadde vært intervjuet mer enn tjue ganger. Det er grunn til å anta at forsker-respondentene er over gjennomsnittet medievanne, Ottosen skriver i en kommentar til det store antallet gjengangere av forskerkilder i mediene at det kan ha sammenheng med hvordan journalistene jobber: «Når klipparkivet og tidligere utgaver av egen avis benyttes hyppig, vil journalistene lett finne tilbake til kilder som har blitt intervjuet tidligere.» (Ottosen 1988:64).

Mediene bruker i økende grad forskere i ekspertrollen (Ottosen 1988, Eide og Ottosen 1994 og Kirkeng Andersen og Hornmoen 2011). Dette er ikke unikt for Norge, for eksempel

fant danske forskere at bruken av forskere som eksperter hadde økt betraktelig fra 1961 til 2001 (Albæk et. al. 2002).

Et annet funn fra undersøkelsen i 1988 var et stort misforhold mellom antallet årsverk i teknologiske fag (48 prosent) og kildene med bakgrunn i disse fagene som ble brukt i fjernsyn (5 prosent) og avis (3 prosent). For samfunnsfag var situasjonen motsatt; 33 prosent av kildene i aviser var fra samfunnsvitenskapelige fag – mot kun 14 forskerårsverk. I 2008 arbeider nesten halvparten av forsker-responentene innen humaniora eller samfunnsvitenskap.

I det følgende presenterer og drøfter vi funnene fra spørreundersøkelsen.

Mer fornøyde journalister, mindre fornøyde forskere

Journalister er mindre kritiske til seg selv enn hva forskerne er med dem

I den første delen av den nye undersøkelsen fikk journalistene og forskerne mange av de samme spørsmålene. De skulle blant annet ta stilling til påstander om pressens dekning av forskning. ”Pressen skriver lite om forskning” var en av påstandene, og dette var 58 prosent av journalistene og 74 prosent av forskerne enten litt enige, stort sett enige eller svært enige i. I undersøkelsen fra 1988 kommer det frem at avisene i liten grad prioriterer *oppsøkende* journalistikk i forskningsmiljøene, og daværende leder for nyhetsavdelingen i Dagbladet, John Arne Markussen, betegner eksempelvis forskningsstoffet som en «øm tå» i norsk presse (1988:34); pressen vil ha mer forskning ut til folket, og vet at jobben avisene gjør ikke er bra nok. Mye tyder på at journalister og forskere også tjue år senere er enige, for nesten 90 prosent i begge grupper er enige i at «Pressen skriver for lite kritisk om forskning». 6 prosent av forskerrespondentene er uenig, mot ingen av journalistene. Som svar på «Journalister er kritiske i sitt arbeid» er tendensen noe annerledes. Journalistene er blitt mer fornøyde, mens forskerne har gått motsatt vei. Andelen journalister som uttrykker enighet har økt med ni prosent i løpet av de tjue årene, til 81 prosent i 2008. Blant forskerne er enigheten sunket fra 52 til 42 prosent. Vi har ingen garanti for at forskere og journalister oppfatter begrepet «kritisk» likt, men tallene viser at flere journalister enn tidligere mener at deres egen profesjon er kritiske i sitt arbeid, mens færre forskere mener det samme. Det er stor forskjell i svarene til forskere og journalister, siden bare under halvparten av forskerne mener journalister er kritiske, mot over 80 prosent av journalistene.

Som svar på påstanden om at «Journalister er flinke til å popularisere vanskelig materiale», svarte 77 prosent av forskerne i 1988 at de var enige. Tjue år senere hadde andelen sunket til 43 prosent. Et flertall på 53 prosent uttrykte uenighet. Den siste

undersøkelsen viser synkende tilfredshet også blant journalister. 91 prosent var enige i påstanden i 1988 mot 74 prosent i 2008. Det er altså forholdsvis flere journalister enn forskere som synes journalistene er flinke til å popularisere, men tilfredsheten synker for begge grupper i et tjuårs perspektiv (se tabell 1).

Tabell 1				
Journalister er flinke til å popularisere vanskelig materiale. Prosentfordeling.	Journalist		Forsker	
	2008	1988	2008	1988
	Svært enig	0	7	5
Stort sett enig	35	67	14	44
Litt enig	39	17	24	32
Litt uenig	12	4	25	12
Stort sett uenig	15	3	18	8
Svært uenig	0	3	13	1
Vet ikke	0	0	1	2
Sum	101 (N=26)	101(N=82)	100 (N=130)	100(N=190)

Journalister har liten forståelse og dårlig tid

Respondenter i begge grupper ble bedt om å ta stilling til to påstander om hva som kan være mulige hindringer for en bedre forskningsjournalistikk. Den første var «Journalisters dekning av forskning er preget av for liten forståelse for forskning», og her sammenfaller svarene i stor grad; 81 prosent av journalistene er enten stort sett enig eller litt enig, og 86 prosent av

forskerne. Tidspress gis ofte som begrunnelse for journalisters mangelfulle dekning av vitenskap, noe også respondentene i begge våre undersøkelser bekrefter. 92 prosent av journalistene i 2008 er enige i påstanden om at tidspress er en viktig årsak til dårlig journalistisk arbeid, og 78 prosent av forskerne er enige. I begge grupper har dessuten andelen som er enige i påstanden økt i løpet av de tjue årene, se tabell 2.

Tabell 2				
Journalisters arbeid er preget av for liten tid.	Journalist		Forsker	
	2008	1988	2008	1988
Svært enig	27	25	19	16
Stort sett enig	42	36	39	38
Litt enig	23	28	23	18
Litt uenig	8	4	3	2
Stort sett uenig	0	6	3	5
Svært uenig	0	1	3	1
Vet ikke	0	0	9	20
Sum	100 (N=26)	100 (N=82)	99 (N=130)	100 (N=190)

Forskere og journalisters svar skiller igjen lag når de tar stilling til om ”Journalister er sannhetssøkende i sitt arbeid”. I 2008 er under halvparten av forskerne enige, mot 80 prosent av journalistene, se tabell 3. Det er likevel verdt å merke seg at det har vært en markant

nedgang i begge grupper fra 1988, hvor 69 prosent av forskerne og 93 prosent av journalistene mente at journalister var sannhetssøkende. Årsakene til utviklingen kan være sammensatte, men det er nærliggende å peke på den generelle utviklingen i journalistikken. Økende tabloidisering av mediene i tidsrommet, fremveksten av nettjournalistikk med flere plattformer og kanaler som skal fylles med nyheter kan være mulige forklaringer (Ottosen & Krumsvik 2009). I den siste arbeidsmiljøundersøkelsen fra NJ brukes beskrivelsen 24/7-forventninger: «Tidligere overlevde sakene fram til neste papirutgave eller sending. I dag, i nettets tid med en kontinuerlig deadline, må journalistene holde sakene levende hele tiden for å være aktuelle.» (Grimsmo & Heen 2013:13). Denne utviklingen kan være en del av forklaringen på de generelle tegn til en større tvil til journalistikkens ambisjoner om å være sannhetssøkende i omtalen av forskningsstoff.

Tabell 3				
Journalister er sannhetssøkende i sitt arbeid.	Journalist		Forsker	
	2008	1988	2008	1988
Svært enig	19	16	0	5
Stort sett enig	46	58	18	35
Litt enig	15	19	29	29
Litt uenig	19	5	24	13
Stort sett uenig	0	0	18	4
Svært uenig	0	1	8	2
Vet ikke	0	1	3	13
Sum	99 (N=26)	100 (N=82)	100 (N=130)	101 (N=190)

Feil i artikler ble viet større plass som et eget tema i forskningen fra 1988 (se side 93-94 i Ottosen). Her finner forskerne flere feil enn journalistene. De mener også at det skrives mer feil om forskning enn det journalistene opplever selv. Det samme finner vi i 2008. 80 prosent av forskerne mener det ofte skrives feil om forskning, mot 58 prosent av journalistene. 39 prosent av journalistene er uenige, mot bare 13 prosent av forskerne.

En annen mulig hindring for en bedre journalistikk er «desken». Her fikk forskere og journalister ta stilling til påstanden «Desken endrer ofte i artikler uten at journalisten kan gjøre noe med det». Om lag halvparten av forskerne (47 prosent) svarer bekreftende og blant journalistene sier 55 prosent seg enige i en slik påstand.

Forskningsformidling mer populært

Formidling er enda viktigere enn før

Begge undersøkelsene viser at journalister og forskere er enige om at det er et viktig arbeid for forskere å kommunisere forskning til allmennheten. Både i 1988 og tjue år senere var det høy grad av konsensus blant forskere og journalister om at formidling av forskning til allmenheten er viktig. Noe større blir uenigheten når de tar stilling til påstanden ”Forskere bryr seg ikke om kommunikasjon av forskningen sin fordi det ikke har noen betydning for karrieren deres”. I 1988 var 87 prosent av forskerne og 77 prosent av journalistene enige, men tjue år senere har enigheten sunket til 71 prosent av forskerne og 49 prosent av journalistene. Det er altså langt færre som er enige, men spesielt journalistene er blitt mer uenige (38 prosent). Her ser vi en økt splittelse mellom journalister og forskere.

Vi kan ikke si med sikkerhet hva det skyldes. Men gjennom denne 20-årsperioden har formidlingsoppgaven i stigende grad blitt prioritert og profesjonalisert i vitenskapelige institusjoner. Ansatte ved universiteter og høyskoler er pålagt å formidle kunnskap om virksomheten sin. Stadig flere jobber med forskningskommunikasjon i betydningen markedsføring av forskning og forskningsresultater (Stortingsmelding 18, 2013). En del forskere vil mene at synlighet på en offentlig scene kan bidra til legitimitet. Noen er også blitt mer bevisst formidlingens betydning for å appellere til eksterne sponsorer. Tallene nedenfor tyder dessuten på at journalister over denne perioden er blitt seg mer bevisst denne funksjonen ved forskeres formidlingsaktiviteter.

Litt avhengig av arbeidssted gir noen former for formidling også uttelling, selv om det likevel er slik at akademisk formidling gir mest uttelling i form av publikasjonspoeng.

Forskere bruker mediene mer enn før

Tabell 4 gjengir forskeres og journalisters svar om en mulig motivasjon forskere har for å formidle i mediene. I 1988 var spørsmålet «Det er viktig for bevilgninger at forskere blir eksponert i media». Ca. 70 prosent av både forskere og journalister sa den gangen seg enige i dette, men «vet ikke» - prosenten blant journalistene var 20 prosent. Denne «usikkerheten» er mer enn halvert i 2008, og nå er nesten 80 prosent enige i at forskerne bruker mediene for å få støtte til forskningen sin. Blant forskerne er det ganske stabile tall, selv om andelen enige har sunket noe, til ca. 60 prosent i 2008.

Tabell 4				
Forskere bruker media for å få politisk og økonomisk støtte til sin forskning*	Journalist		Forsker	
	2008	1988	2008	1988
Svært enig	8	13	5	15
Stort sett enig	11	24	19	27
Litt enig	58	32	37	28
Litt uenig	4	7	14	5
Stort sett uenig	8	2	14	11
Svært uenig	4	1	5	6
Vet ikke	8	20	5	9
Sum	101 (N=26)	99 (N=82)	99 (N=129)	101 (N=190)

Vi ville også undersøke hvorvidt journalister og forskere mente at forskere som er mye fremme i mediene blir uglesett av sine kollegaer (se tabell 5.). Spørsmålet ble stilt til journalister og forskere i 2008, og svarene er sammenlignet med svarene på spørsmålet “Forskere som er mye i media blir uglesett av kolleger og stemplet som PR-kåte” fra 1988. Her ser vi en markant forskjell i svarene til journalistene og forskerne, og de har også beveget seg i motsatt retning. Jevnt over mener flere journalister enn forskere at dette er tilfelle; 76 prosent av journalistene i 2008 sier seg enig i den beskrivelsen, noe som er 16 prosentpoeng flere enn tjue år tidligere.

Forskerne derimot har beveget seg i motsatt retning: I den nyeste undersøkelsen mener 39 prosent av forskerne at forskere som er mye fremme i mediene blir uglesett av kolleger, mot 67 prosent av dem i undersøkelsen tjue år tidligere. Andelen forskere som er uenige i en slik beskrivelse har økt fra 25 til 54 prosent, en økning på nesten tretti prosentpoeng, altså en dobling. Dette kan tyde på at betydelig færre forskere opplever det som gjerne beskrives som misunnelse eller «Janteloven» som et problem, mens journalister derimot har fått en enda sterkere oppfatning av at det er tilfelle. Dette kan også tyde på at journalistene på dette området sitter med et noe utdatert bilde av forskere.

Tabell 5				
Forskere som er mye i media blir uglesett av sine kollegaer.	Journalist		Forsker	
	2008	1988	2008	1988
Svært enig	20	11	4	4
Stort sett enig	20	18	9	16
Litt enig	36	31	26	47
Litt uenig	4	0	22	7
Stort sett uenig	4	6	17	15
Svært uenig	0	1	15	3
Vet ikke	16	33	8	7
Sum	100 (N=25)	100 (N=82)	101 (N=129)	99 (N=190)

Forskere kan ha noe å lære av journalister

Vi beskrev tidligere i artikkelen at journalistene selv oppfatter seg som flinkere til å popularisere vanskelig materiale enn det forskerne synes de er. Hva så med forskernes evne til popularisering? I 1988 ble begge grupper stilt spørsmål om forskerne kunne ha noe å lære av journalistene når det gjelder formidling. 94 prosent av journalistene og 88 prosent av forskerne var enige i påstanden (Ottosen 1988:23). Tjue år senere ble både journalister og forskere bedt om å ta stilling til påstanden ”Forskere er flinke til å popularisere vanskelig materiale”. Resultatene viser at også forskerne er mer fornøyd på vegne av seg selv og kolleger enn journalistene er. 34 prosent av forskerne og bare 15 prosent av journalistene er enten stort sett enig eller litt enig i den påstanden. Verken forskere eller journalister er likevel

veldig godt fornøyde. Ingen sier seg svært enige i påstanden, og hele 85 prosent av journalistene og 62 prosent av forskerne er uenige i påstanden. I 2008 ble de også bedt om å ta stilling til påstanden ”Dyktige forskere er ofte dyktige til å kommunisere”. Forholdsmessig flere forskere enn journalister mener det er en sammenheng; 72 prosent av forskerne og 44 prosent av journalistene sier seg enige i påstanden.

Forskere som kilder

Også i 2008 ble forskere og journalister bedt om å ta stilling til synet på forskere som kilder. Drøyt 80 prosent av både forskerne og journalistene uttrykker støtte til et syn om at forskere egner seg til å kommentere aktuelle hendelser. Det er interessant å merke seg at ulikheten er størst når forskere og journalister blir bedt om å ta stilling til om ”Forskere foretrekker å skrive kronikker og debattartikler i pressen fremfor å bli intervjuet”. Nesten 80 prosent av journalistene mener dette er tilfelle, mot kun halvparten av forskerne. Hele 18 prosent av forskerne svarer «vet ikke», mot bare 4 prosent av journalistene. Her kan det se ut som at journalistene mangler innsikt i forskeres motivasjon for formidling. Svarene synliggjør en tydelig uenighet i oppfatningen av forskere som kilder, og kan også bidra til å forklare at det kan oppstå gnisninger i relasjonen mellom forsker og journalist.

Journalistenes vurdering av forskningsjournalistikk

Journalistene: God dekning, men for lite kritisk

Del 2 av spørreskjemaet i 2008 var ulikt for de to respondentgruppene. Journalistene tok stilling til påstander om egen arbeidsplass, om lesernes interesse for forskningsstoff, samt egne erfaringer med forskere som kilder. De blir også bedt om å ta stilling til forskningsmiljøenes aktivitet for å promotere forskning i pressen. Generelt tyder svarene på at journalistene jevnt over er godt fornøyde med sin egen avis sin dekning av forskning. 93 prosent oppgir at de selv ofte bruker forskere som kilder, og en like høy andel sier at avisen deres har egne medarbeidere til å dekke forskning og forskningsrelatert stoff. Dette er interessant, tatt i betraktning at vi innledningsvis påviste at det finnes få spesialiserte forskningsjournalister i Norge. Hele 89 prosent svarer at forskning er et prioritert stoffområde for deres avis, mens noe færre uttrykker full enighet til påstandene «Min avis er flink til å dekke forskning kritisk» (66 prosent) og «Min avis sin dekning av forskning er god» (69 prosent). Likevel er flertallet av journalistene ganske godt tilfredse.

Journalistene ønsker seg mer initiativrike forskningsinstitusjoner

Journalister opplever i liten grad at forskerne eller informasjonsavdelingene ved høyskoler og universiteter oppsøker dem for å fortelle om egen forskning. I 1988 svarte 61 prosent av journalistene at «forskningsmiljøene er for lite flinke til å informere», og tjue år senere har ikke dette endret seg nevneverdig. Rett nok oppgir 88 prosent at de betrakter forskerne som gode kilder. 36 prosent av journalist-respondentene har opplevd å «ofte bli kontaktet av forskere som ønsker å få dem til å skrive om forskning», mens bare 27 prosent svarer at informasjonsarbeidere ved forskningsinstitusjoner ofte kontakter dem for å få dem til å skrive

om forskning. 93 prosent av journalistene sier seg enig i at ”Forskere vil alltid sjekke artikkelen når de har blitt intervjuet”. Bare 20 prosent er enige i at ”Forskere er flinke til å se sin egen forskning i en sosial, etisk og samfunnsmessig kontekst”.

Forskere vil ha bedre forskningsformidling

Etterlyser bedre kommunikasjons tiltak

I 1988 viste Ottosen at 52 prosent av artikler om forskning i mediene hadde kommet på bakgrunn av et formidlingstiltak i en eller annen form. Konklusjonen var at forskningsmiljøenes eget initiativ hadde stor innflytelse på avisenes prioriteringer. Den gangen sa 59 prosent av forsker-respondentene at de ikke opplevde at egen arbeidsplass hadde noen faste rutiner for forskningsformidling (Ottosen 1988: 70). Tjue år senere har dette tallet sunket til 47 prosent, men likevel sier bare 36 prosent av forskerne i 2008 at de er fornøyde med kommunikasjonsarbeidet som blir gjort for sin forskning fra kommunikasjonsavdelingen. Til påstandene «Min arbeidsplass har en god kommunikasjonsavdeling» og «Min arbeidsplass har faste rutiner for kommunikasjonsarbeid» svarer under halvparten av dem at de er enige. Bare 36 prosent er fornøyd med kommunikasjonsavdelingens arbeid, og 54 prosent er uenige. 56 prosent oppgir at de ikke får nyheter og informasjon om eget forskningsområde gjennom pressen, mens 45 prosent er enige i påstanden ”Jeg får nyheter og informasjon om eget forskningsområde gjennom pressen”. Til tross for oppgradering av forskningsinstitusjoners kommunikasjons- og informasjonsavdelinger i løpet av perioden mellom de to undersøkelsene, ser det ut som at forskere fremdeles ønsker at disse avdelingene får større innflytelse på hva pressen skriver om forskning.

Mer støtte fra kolleger

I 1988 svarte 46 prosent av forskerne at de ikke hadde fått noen reaksjon fra forskerkolleger når de hadde vært i mediene, og det ble konkludert med at «Janteloven» eksisterer i forskningsmiljøene (Ottosen 1988: 23). Tjue år senere har bildet endret seg; nå sier hele 85 prosent av forskerne at de får positiv oppmerksomhet av forskningskolleger når de har vært i

pressen. Som nevnt har fokuset og satsningen på formidling av forskning økt. Forskere brukes som kilder i stadig økende grad, og terskelen for å uttale seg i mediene har blitt lavere. Disse funnene gir tydelige indikasjoner på at holdningene til formidling i forskningsmiljøene har endret seg i løpet av tjue år.

Brukes oftere som ekspert-kilder

Vi nevnte tidligere at det har vært en økning i bruken av forskere som «eksperter» i mediene; Forskernes autoritet blir brukt til å gi en nyhetssak mer legitimitet som sannferdig virkelighetsbeskrivelse. (se Eide & Ottosen 1994 og Kirkeng Andersen & Hornmoen 2011). Også den siste undersøkelsen peker i den retningen. I 1988 uttalte nesten 40 prosent av forskerne at de ble brukt som «generalister» mens 41 prosent svarte at de hadde blitt spurt om aktuelle sider ved deres egen forskning. I 2008 svarer 92 prosent av forskerrespondentene at de har stilt opp for å kommentere aktuelle hendelser. Noe færre, men likevel et stort flertall (82 prosent), har opplevd at journalistene har stilt spørsmål om deres egen forskning. 67 prosent svarer at de har opplevd at journalisten har vært interessert i «generell informasjon om mitt fagfelt».

Innledningsvis beskrev vi forsker-respondentene som medievante, og det viser seg også i hva de har blitt kontaktet om fra journalister. Generelt er det et høyt antall forskere som har vært intervjuet, og spesielt tydelig er tendensen til at de er blitt kontaktet i kraft av å være ”forskereksperter» som kan opptre som kilde, det Ottosen kaller «generalist» i det dagsaktuelle nyhetsbildet.

Forskere tar fremdeles sjelden kontakt med journalister

Et flertall av forsker-respondentene (70 prosent) svarer bekreftende på om de synes det er

viktig å være i pressen. Igjen ser vi at et flertall av forskerne mener formidling og synlighet i mediene er viktig. Tallene synker likevel noe når vi spør om de selv ofte tar kontakt med en journalist for å fortelle om sin egen forskning. Bare 20 prosent sier seg enige, og 79 prosent er uenige i utsagnet. I 1988 var spørsmålene formulert litt annerledes, men i 15 prosent av tilfellene hvor forskning ble presentert i en avisartikkel, var dette et resultat av en direkte henvendelse enten fra forskeren eller informasjonsavdelingen ved institusjonen (Ottosen 1988:61). Det var likevel bare tre prosent av forskerne som den gangen svarte at de selv hadde gjort denne direkte henvendelsen. Til påstandene «Journalister tar kontakt med meg fordi jeg er flink til å kommunisere» og «Jeg blir ofte kontaktet av samme journalist/de samme journalistene» svarte 58 prosent at de mener journalister tar kontakt fordi de mener hun/han er flink til å kommunisere, og nesten 70 prosent svarer at de ofte blir kontaktet av samme journalist.

Oppsummering og konklusjoner

Oppsummering

Vi har nå beskrevet undersøkelsen vi gjennomførte i 2008, redegjort for svarene og sammenlignet dem med undersøkelsen som ble gjennomført tjue år tidligere. Den gangen etterlyste Ottosen mer kunnskap om hva det er ved arbeidssituasjonen til forskere og journalister som hindrer et mer effektivt og fruktbart samarbeid. Det er fristende å gjenta en slik etterlysning i dag, for svarene avdekker at forskere og journalister er enige om noe, som at forskning er godt stoff for avisene og at forskere er gode kilder. De er også til en viss grad enige om at journalister har et forbedringspotensial hva angår å forstå forskning og at forskere kan bli bedre til å popularisere. Men vi vil også peke på noen andre momenter som vi mener den siste undersøkelsen avdekker.

Fornøyde journalister

Undersøkelsen vår viser at flertallet av respondentene mener at redaksjonelle rammebetingelser som tidspress fremdeles utgjør hindringer for en bedre forskningsjournalistikk, og vi ser ikke tegn til at noen endring i synet på dette over 20 år. Snarere tvert i mot. Likevel produseres det nytt om forskning i mediene som aldri før. Journalistene i vår undersøkelse uttrykker tydelig at forskning er godt stoff og forskere er gode kilder. De er også jevnt over mer fornøyde med forskningsjournalistikken enn hva forskere er. Forskerne synes journalistene er mindre kritiske enn hva journalistene selv synes, og de er mer kritiske til journalistenes popularisering enn journalistene selv er. Videre mener forskere i større grad enn journalistene at det skrives mer feil om forskning, og de opplever journalister som mindre sannhetssøkende enn journalistene opplever seg selv. Journalister og forskere enes likevel i en etterlysning av mer kritisk forskningsjournalistikk i mediene, og selv om forskere stiller opp som stadig mer velvillige kilder, er de blitt mer kritiske til journalistenes motiver og evner til å forstå forskningens kompleksitet.

Journalistene er derimot mer fornøyde med egen innsats. De er riktignok mindre tilfredse når de uttaler seg generelt om forskningsdekningen i pressen enn når de mener noe direkte om egen innsats eller sin egen avis sin dekning.

Line Schrader (2002) konkluderer i sin studie av kommunikasjonen mellom forskere og journalister med at uenigheter mellom dem oppstår som en følge av ulike verdier hos forskere og journalister, blant annet forskjellige idealer som opplysningsidealet hos forskere og nyhetsidealet hos journalister. Vi har pekt på hvordan tendenser til sprikende oppfatninger i mellom partene i vårt materiale også kan skyldes manglende innsikt i hverandres virkeligheter, for eksempel kan journalister ha mangelfull innsikt i forskeres motivasjon for formidling. Samtidig mener vi at forskere og journalister i sine forskjellige posisjoner nødvendigvis vil ha noe ulike syn på mediene, og at de må kunne leve med denne situasjonen. Et visst samarbeid mellom dem er nødvendig, men det er grenser for hvor tett og gjensidig tilfredsstillende dette kan eller bør bli, for eksempel hvis journalister skal kunne realisere den kritiske forskningsjournalistikk som begge parter etterlyser.

Et interessant spørsmål er dessuten hva de ulike partene legger i en kritisk forskningsjournalistikk. På den ene siden kan det være at forskere forstår kritisk journalistikk som en evne til å popularisere kompleks forskning og samtidig fremheve usikkerhet og forbehold i den omtalte forskningen. Vil journalister på sin side snarere betrakte forskningen som et eget interesseområde som må kunne bli gjenstand for undersøkende journalistikk i likhet med andre samfunnsområder? For å kunne gi mer utdypende svar på slike spørsmål trenger vi å undersøke kvalitativt hva forskere og journalister mer konkret mener det innebærer å skrive kritisk om forskning. Mener for eksempel forskere at en kritisk forskningsjournalistikk kan innebære en granskning av den omtalte forskningens politiske kontekst og veivalg (for eksempel metoder) ut fra et annet perspektiv enn forskningens og med bruk av andre kriterier enn forskningens egne?

Forskere mindre tilbakeholdne

Selv om forskere kan ha blitt mer kritiske til journalisters evner til å forstå kompleks forskning, tyder vår undersøkelse også på at forskere er blitt mindre skeptiske til mediernes rampelys, mindre fordømmende til det å være synlig på en offentlig scene. Dette er i tråd med utviklingstendenser som er registrert i internasjonale studier. For eksempel hevder Dunwoody (1999) at der forskere før holdt en armlengdes avstand, ser de nå verdien av publisitet. Hun mener at det ikke ville vært en forsker- og journalist-relasjon å snakke om, dersom ikke forskeren så noen fordeler av publisitet.

Vi mener at denne undersøkelsen antyder at det har skjedd en del i forskningsmiljøene i løpet av disse tjue årene. Formidling av forskning blir i økende grad sett på som en viktig del av vitenskapelig aktivitet, og forskere er blitt synligere kilder i nyhetsbildet enn før. Det er tegn på at det har skjedd en mentalitetsendring i mange forskningsmiljøer. Forskere springer kanskje ikke ned dørene til journalistene. Men ting kan tyde på at flere av dem er blitt «proffere» og tilpasser seg i større grad enn før «journalistiske kriterier», med en historiefortelling som er mer innrettet på å fange lesernes interesse (se også Hornmoen 2010 og Andersen 2010). Spørsmålet er om mediene i en krisetid i bransjen vil evne å utnytte det potensialet for godt stoff som finnes i forskningsmiljøene og om journalister vil få ressurser til å drive med mer kritisk og undersøkende journalistikk på vitenskapens område.

Referanser

- Albæk, E. C., Munk, P. & Tøgeby, L. (2002). *Eksperter i mediene. Dagspressens bruk af forskere 1961-2001*. Århus: Magtutredningen.
- Andersen, E. M. (2010). *Den største vitenskapelige sensasjonen noensinne. En studie av PR-strategi, mediedekning og relasjoner i Ida-saken*. Masteroppgave, Universitetet i Oslo.
- Dunwoody, S. (1999). Scientists, Journalists and the Meaning of Uncertainty. I: Friedman, S. M., Dunwoody, S. and Carol L. Rogers (red.): *Communicating Uncertainty. Media Coverage of New and Controversial Science*. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates, 59-79.
- Dunwoody, S. & Scott, B.T. (1982). Scientists as Mass Media Sources. *Journalism & Mass Communication Quarterly* March 1982 vol. 59 no. 1 52-59.
- Dunwoody, S. & Ryan, M. (1985). Scientific Barriers to the Popularization of Science in the Mass Media. *Journal of Communication* Winter 1985.
- Dystvold Nilsson, B., Flageborg Olsen, A.K., & Tønnessen, M. (1996). *Kildebruk i forskningsjournalistikk*. Semesteroppgave. Journalistutdanningen, Høgskolen i Oslo.
- Eide, M. & Ottosen, R. (1994). Science Journalism Without Science Journalists: notes on a Norwegian Media Paradox. I: *Public Understanding of Science* nr.3, 425-434.
- Eide, M. (1985). *Mellom forskere og massemedia. Forskningsformidling i praksis*. Bergen: Universitetet i Bergen.
- Erlandsen, A. S. (1982): *Informasjon, forskning og media. Om å popularisere fagstoff*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Friedman, S. M., Dunwoody, S. & Rogers, C.L. (red.) (1986). *Scientists and Journalists. Reporting Science as News*. New York: The Free Press.
- Hilgartner, S. (1990). The Dominant View of Popularization: Conceptual Problems, Political Uses. I: *Social Studies of Science*, 20, 519-39.
- Hornmoen, H. (2010). *Førti år i forskningens tjeneste. Fremvoksende naturvitenskapelig og medisinsk forskning i A-magasinet og VG i 1966, 1986, 2006*. Oslo: Sakprosa-skrifter. Forskningsmiljøet norsk sakprosa.
- Hornmoen, H. (1999). *Vitenskapens vakthunder. Innføring i forskningsjournalistikk*. Oslo: Tano Aschehoug.
- Kirkeng Andersen, E. (2003). *Forskningsjournalistikk – en kvantitativ og deskriptiv tilnærming*. Semesteroppgave. Journalistutdanningen, Høgskolen i Oslo.
- Kirkeng Andersen, E. & Hornmoen H. (2011). Mediating Science in Norway: Practices and Transformations in Major Newspapers. I: *Media Transformations* 2011/5, 88-104.
- Kyvik, S. (2001). *Publiseringsvirksomheten ved universiteter og vitenskapelige høyskoler*. NIFU Skrifserie 15 / 2001.

Nelkin, D. (1996). Medicine and the media: An uneasy relationship: the tensions between medicine and the media. I: *Lancet* 1996; 347, 1600-03

Nelkin, D. (1995). *Selling Science. How The Press Covers Science and Technology*. New York: Freeman and Company.

Ottosen, R. & Krumsvik, A. (2009). *Journalistikk i en digital hverdag*. Kristiansand: IJ/Høyskoleforlaget.

Ottosen, R. (2004). *I journalistikkens grenseland. Journalistrollen mellom marked og idealer*. Kristiansand: IJ/Høyskoleforlaget.

Ottosen, R. (1988). Forskningsformidling og journalistikk. En undersøkelse av journalisters bruk av forskere som kilder i 13 norske dagsaviser. *Forskningsrapport* nr.4, Oslo: Norsk Journalisthøgskole.

Ottosen, R. (1987). Forskningsformidling i fjernsyn. En undersøkelse av samarbeidet mellom journalister og forskere i NRK-fjernsyn. *Forskningsrapport* nr. 2 Norsk Journalisthøgskole.

Plyhn, M. (2002). *Schrødingers Katt – a postcard from the world of science*. Masteroppgave ved Senter for Teknologi, Innovasjon og Kultur, Universitetet i Oslo.

Schrader, L. (2002). *Kommunikasjon mellom forsker og journalist: dialogisk tilnærming til forskningsformidling i media*. Hovedfagsoppgave i psykologi. Norges teknisk naturvitenskapelige universitet. Trondheim: Psykologisk institutt, NTNU.

Whitley, R. (1985). Knowledge Producers and Knowledge Acquirers. I: Shinn, T. & Whitley, R. (red.), *Expository Science: Forms and Functions of Popularisation*. Dordrecht & Boston: Reidel, 3-28.

Internett:

Forskerforbundet (2012). *Likestilling i forskning*. Hentet fra <http://www.forskerforbundet.no/Lonn-og-personal/Likestilling/> 12.9.2012.

Grimsmo, A. og Heen H. (2013). *Journalistundersøkelsen 2012*. Hentet fra <http://www.nj.no/filestore/Arbeidsmiljrapporten.pdf> 10.3.2013.

Kunnskapsdepartementet (2013). *Lange linjer – kunnskap gir muligheter*. Stortingsmelding 18. Hentet fra <http://www.regjeringen.no/pages/38251604/PDFS/STM201220130018000DDDPDFS.pdf> 12.03.2013.

Reed, R. (2001). (Un-)Professional discourse?: Journalists' and scientists' stories about science in the Media. I: *Journalism* 2001 2: 279, Sage Publications. Hentet fra <http://jou.sagepub.com/content/2/3/279> 12.3.2013.

ⁱ Undersøkelsen fra 1988 ble på sin side gjennomført per post.

ⁱⁱ Selv om antallet journalist-responderer er lavt, er det tilstrekkelig med svar fra både forskere og journalister til å peke på interessante tendenser i materialet. For å ivareta det komparative perspektivet er det nødvendig å ha med begge grupper også i denne undersøkelsen. Tendensen i materialet er så vidt klare at vi anser dataene som holdbare.

ⁱⁱⁱ I 1988 ble journalistene bedt om å kommentere og svare på spørsmål om artikler de selv hadde skrevet, etter at forskerne hadde kommet med sine kommentarer til de samme sakene. Undersøkelsen inneholdt også en gjennomgang av forskningsrelaterte artikler. Det er rimelig å anta at dette gjorde motivasjonen for deltagelse høyere, og svarprosenten den gang var 77 i begge gruppene.

^{iv} I forskersektoren generelt er kjønnsbalansen best på lavere nivå, men jo høyere opp i stillingshierarkiet, desto færre kvinnelige ansatte (URL: <http://www.forskerforbundet.no/Lonn-og-personal/Likestilling>). I universitets- og høyskolesektoren utgjorde kvinner 40 prosent av de faste vitenskapelige ansatte i 2010, men kun 21 prosent av professorene (Ibid). En undersøkelse av forskningsdekningen i sentrale norske aviser (Kirkeng Andersen & Hornmoen 2011) viste at i 4 av 5 avisartikler med en synlig forskerkilde i 2006 ble leseren introdusert for en mannlig forsker. Slik vi ser det kan den lave kvinneandelen blant våre responderer ha følgende forklaringer: 1) Det er et høyt antall professorer blant respondentene og blant professorer er menn fortsatt sterkt overrepresentert 2) De mest medievante deltar og det har historisk vært menn (Ottosen 1988).

^v Cirka 95 prosent av alle norske journalister er organisert i NJ, selv om tallet er synkende (Journalisten nr. 4 2013).